

1, blev prioriteret, næstefter kongelige Statter og fremfor alle Andre, i Gaarden og dens Besætning" — det er det, man skulde see til, at Bonden bliver afløst efter de Vilkaar, hvorunder han nu befinder sig; man skulde fastsætte den rimelige Indtægt til en vis aarlig Afgift, det er altsammen det, der nu gjøres, kun at det nu er lidt flettere. Det, der nu gjøres paa Sorø Academies og Domainegodserne, er nemlig noget gunstigere for Besidderne, end her er bestemt i 1769. Saalænge har man sidet denne Forordning overhørig, og nu tænker man først paa, at denne Anordning eksisterer, og hvortil vil man bruge den nu? Man vil bruge den til om muligt at formindste den Pligt, som her skulde paalægges, men jeg holder mig til Anordningen. Jeg har just tænkt paa at føre denne Paragraph igjen ind i Lovforslaget.

„Kunne Vedkommende — hedder det endvidere i § 7 af Frdn. af 13de Mai 1769 — udfinde og imellem sig blive enige om en anden og beqvemmere Maade, skal saadant eiheller være dem formeent, naar kun Hensigten dermed opnaaes, saaledes at Bonden faaer Eieendomsret paa en Maade, han kan være tjent med og holden ved" — man seer at det heelt igjennem fordres, at Bonden skal være „holden" derved — „og den publique Stiftelse, hærken nu eller for Fremtiden taber eller hazarderer, men snarere vinder Noget derved". Det er ganske vist, at denne Lovbestemmelse fra 1769 er langt rigtigere, langt simplere og langt klarere, end hvad der her kan komme ud af det nu foreliggende Lovforslag, men det gjælder om at finde en Maade, hvorpaa den kan blive adlydt. Det gjælder om at skaffe Hans Majestæt Kongen en Maade, hvorved han kan skaffe sine allerhøieste Embedsmænd til at lyftré sine Love og Anordninger. En af den ærede Ministers Indvendinger mod Loven var den, at de Bestemmelser, som skulde angaae disse Godser, ikke vilde være passende, navnlig fordi hans Collega ikke vilde følge dem og heller ikke behøvede dem efter § 7 i Frdn. af 1769. At denne indeholder det Fornødne i saa Henseende, derom troer jeg ikke, at vi skulle blive uenige; det gjælder kun om at blive enige om en Maade, hvorpaa denne § 7 kan optages igjen, saaledes at den bliver udført

inden en vis Tid. Der maa sættes et Aaremaal, inden hvilket disse Stiftelser skulle være færdige, med mindre den ærede Justitsminister vilde gjøre et Forslag, som gik ud paa, at samtlige Stiftelsers Gods skulde, efterhaanden som Kommissionerne dertil blive istand, afløses efter de Love, som nu ere vedtagne og som nu gjælde for de kongelige Domainer og for Sorø Academies Gods, hvilket kommer ud paa det Samme. Ligeoverfor et Undringsforslag af denne Natur, kommet fra den ærede Minister, viger mit Dasse om at faae denne Paragraph tilbage, thi det vil spare langt mere til det nærværende Forhold.

Vi komme nu til et Spørgsmaal, som er temmelig usikkert, jeg troer ikke, at Noget kan afgjøre det med Sikkerhed: „Hvortil gaaer Grændsen for Betydningen af Ordet „Stiftelse", og hvor begynder Ordet „Fideicommis" at have sin Betydning? Er Vallo Stift en „Stiftelse" eller et „Fideicommis"? Er Hærhussholm en „Stiftelse" eller et „Fideicommis"? Er den Art Stiftelser „Stiftelser" eller „Fideicommisses"? Er ikke ethvert „Lehn" i Grunden en „Stiftelse", eller sidder ikke enhver Lehnsmand i Grunden i sit Lehn som kongelig Embedsmand? Er ikke al hans Lehnsjord indbefattet her under § 7, om det saa skulde være som Embeds jord? Jeg fastholder kun dette, forat gjøre den Bemærkning, at i det Dieblif, det foreliggende Lovforslag frigjør Lehnsgodserne, saa gives der Meget bort, som ligger i Fæstelovgivningens, nemlig en Indskrænkning i Godsherrrens Rettighed, som ligger deri, at Bonden skal besidde Gaarden — thi det skal enhver Fæstebonde, saaledes at han er „holden" ved Besiddelsen — Indskrænkningen ligger altsaa ligesom i den Ret, som Staten har til at sørge for, at Bondealmuen kan sidde paa en „holden" Maade og ernære sig ved Gaardene, det er Indskrænkningens Betydning. Dette Formaal kan naaes ved at forbedre Fæstelovgivningen, og det kan naaes ved at skaffe Afløsning tilveie; men det er ikke alene denne Indskrænkning, som er tilstede ved Lehnsgodserne. Paa Lehnsgodserne sidde Fæsterne paa Fæstegods, der ikke kan sælges bort fra Fæstegodset, hvorved den hele Forbindelse, som finder Sted, bliver af